

2011-2020 YILLARI ARASI ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

Ebru Akgün Yalçın
Elektronik Mühendisi
ebru.akgun@emo.org.tr

“2011-2020 yılları arasında TMMOB, EMO, ülke ve dünya gündeminde neler oldu, neler yaptık?” görevi ilk olarak bana verildiğinde nereden başlayacağımı kestiremedim önce. Şüphesizki gerek meslek alanımızdaki gerekse ülke gündemindeki değişiklikler, dönüşümler çok hızlı bir şekilde gerçekleşiyordu o dönemlerde de... Hoş, memleket olarak bunlara hiç yabancı değiliz. Ancak bir yerden başlamak ve tarihe not düşmek adına 70. Yıl özel sayısına yakışacak tarzda ana başlıklar üzerinden gitmeye çalışacağım.

TMMOB ve EMO geçmişte olduğu gibi 2011-2020 yılları arasında kalan zaman diliminde de meslekten, meslektaştan, halktan ve doğadan yana olan tavrını her alanda sürdürmüştür. Özelleştirmelerin son sürat yapıldığı, nehir tipi HES projeleriyle doğanın talan edildiği, nükleer maceralara girildiği, kamusal bir hak olan enerjinin metalaştırılarak sermaye guruplarının kâr aracı haline getirildiği bu dönem içinde her fırsatta lafını söylemekten çekinmemiştir. Toplumsal kesimler arasındaki gelir eşitsizliğinden, iktidarın ayrıntı kabardıkça temcit pilavı gibi darbe anayasasından şikayetçi olup darbe koşullarını aratmayacak baskıcılığın, basın özgürlüğünün lafta kalmasından, adalet sisteminin üstünlerin hukukuna dönüşmesinden doğacak sonuçlara hep vurgu yapılmıştır. Bu 10 yıllık zaman diliminde iktidar 2011 ve 2017 yıllarında iki kez anayasa değişikliği yapmış ve istediklerini almış olmasına karşın bugün hâlâ anayasa değişikliği gündemi zorlanarak deneme-yanılma yöntemine bağlanmak istenmektedir.

Diğer yandan EMO düzleminde ise bir yandan üye sayısında hızlı bir artış gözlenirken diğer yandan örgütsel faaliyetlerin kapsamı da meslek alanımızdaki teknolojik gelişmelere paralel olarak artmıştır. Üniversiteler, kamu kurumları, sendikalar ve sivil örgütler ile olan ilişkiler de güçlenerek sürdürülmüştür. Yıllardır akademik çevreler ve endüstriyel kuruluşlarla birlikte sürdürülen etkinliklere BPS, İBK, Akademik Kamp, ETUK, EEMKON, EMANET, EEMG, AMAÇ gibi zaman zaman tekrarlanan veya dönemsel yapılan etkinlikler de eklenmiştir. Kamusal Çalıştayları da yine bu dönem içinde sıklıkla gerçekleştirilerek kamusalılık bağlamında hem geçmişin değerlendirmesi hem de geleceğe dönük öneriler gündemde tutulmuştur.

EMO'ya KADIN ELİ DEĞDİ

Öncelikle bu yıllar kadın mücadelesinin sonuçlarının EMO'daki yansımaları açık bir şekilde yaşadığımız, gördüğümüz yıllar olarak karşımıza çıktı. Aralarında benim de olduğum ve Ankara, İstanbul, İzmir ve Gaziantep Şubelerinde kadın başkanlar dönemi EMO'da

ilk defa kadınların başkanlık düzeyinde temsil edildiği yıllardı. Sonrasında şubelerimizde kadın başkanların görev almalarıyla tabiri caizse EMO'ya kadın eli değdi. Şüphesiz ki temsiliyet düzeyini yıllar içinde artırma yönünde çalışmalar yapmış isek de gerek kadın üye sayısını gerek kadın kadroların sayısını istediğimiz düzeyde artırdığımızı söyleyemeyiz. Ancak erkek egemen bir meslek alanında kadın mühendislerin var olma mücadeleleri de EMO'da yadsınamaz bir boyuta geldi. Sadece EMO değil TMMOB düzleminde de kadın mücadelesi belli bir evreye gelerek kadınların talepleri Kadın Kurultayları'yla TMMOB düzleminde bütün odalarda etkisini gösterdi.

Yine bu dönemlerde üyelerinin %80'ini oluşturan ücretli, işsiz mühendis, mimar, şehir plancısının sorunlarının, taleplerinin tartışıldığı kurultaylar geniş saha çalışmalarıyla hayata geçirildi ki bu çalışmalar sahada, işyerlerinde üye, üye olmayan birçok meslektaşımızla yüz yüze gelme fırsatını yarattı ve TMMOB'nin mücadelesine önemli bir katkı sağladı. Mücadeleler sonucu Sosyal Güvenlik Kurumu'yla imzalanan protokolle mühendislik asgari ücretinin takibi sağlanmış ve ciddi yol katedilmişken, iktidar tüm ülkeyi kendi belirledikleri

asgari ücrete mahkûm eden ekonomi politikalarından vazgeçmeyeceğini göstererek ne yazık ki tek taraflı olarak protokolü iptal etti.

Kadınlar, gençler odaları ile birlikte mücadele ederken tabiki iktidar boş durmadı. TMMOB'nin yetkilerini elinden almak, işlevsiz bir örgüt haline getirmek için birçok yasal düzenlemeyi hayata geçirdi. Özellikle TMMOB'nin en önemli kamusal sorumluluk ve güçlerinden biri olan mesleki denetim uygulamalarının aranılırlığını ortadan kaldıran, arkasından hem siyasal hem ekonomik hem de örgütsel olarak güçsüzleştirmeye çalıştığı odalarımızı bir torbaya koymaya çalıştı. İktidarın dönem dönem raftan indirerek ülke gündemine sokmaya çalıştığı TMMOB kanunun değiştirilmesine yönelik tüm manevraları geniş kampanyalarımız ve kitlesel eylemliliklerimizle püskürtüldü. İktidar TMMOB'ye dokunamadı ancak çıkardığı yasa ve yönetmeliklerle özellikle mesleki denetim konusunda tam da istediği gibi kuralı, denetlenemez ve sonuçlarını çok acı bedellerle gördüğümüz kendisi için dikensiz bir gül bahçesi yaratmayı başardı.

Toplumsal yaşamı etkileyen deprem, sel, heyelan gibi doğal afetlerin etkilerinin nitelikli mühendislik uygulamalarının hayata geçirilmesi ve denetlenmesi ile en aza indirileceğini savunan TMMOB'nin yıllardır yürüttüğü mücadeleye rağmen, yaşanan her acı olayda mühendislik mesleğinin sorgulanması ve sorumluluğun tamamen meslektaşlarımıza yüklenmesi tartışması yıllardır süregelen tartışmalardır. Bu dönemlerde özellikle yapı denetim, asansör, test-ölçüm gibi alanlarda yetkin mühendislik, akreditasyon vb. tartışmalar EMO örgütülüğü içinde de yoğun tartışmalara neden oldu. Uzun tartışmalar sonucunda EMO kural koyan, standartları belirleyen, denetleyen, bu alanda yaşanan olumsuzluklara karşı görüşlerini ifade eden ve bu alanlarda çalışan meslektaşlarının yaşadıkları sorunları çözme iradesi gösteren bir pozisyonda kalmayı kamusal sorumluluğu gereği tercih etti.

GEZİ DİRENİŞİ

Türkiye tarihinin en büyük toplumsal duyarlılıklarından birisi olan ve memleketin neredeyse tüm illerinde karşılık bulan GEZİ direnişi TMMOB'nin kent planlaması, çevre, demokrasi taleplerini de toplumsal kesimlerle buluşturma ve anlaşılması açısından önemli bir eşikti. Her hak temelli arayışımıza gösterilen yaklaşım gibi bu protestolar da hükümetin sert bir şekilde karşılık

vermesiyle sonlanmış, birçok arkadaşımızın kaybı, yaralanması ve onlarca meslektaşımızın yargılanması ve tutuklanmasıyla son bulmuştur. Ama gerek TMMOB kadroları gerek EMO kadroları gerekse bizatihi bu karşı çıkışın öznesi olmuş vatandaşlar GEZİ döneminde attıkları "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam" sloganını yaşamlarına düstur edinmiş ve yaşamın her alanında sözünü bu düsturla söyleyegelmektedir.

SOMA KATLIAMI

TMMOB ve Odalarının en önemli gündem başlıklarından birisi olan işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda 2014 Soma katliamı ayrı bir dönüm noktasıdır. Sayısız iş cinayetine tanıklık ettiğimiz ancak 301 madencinin yaşamını yitirdiği Türkiye'nin en büyük iş cinayetlerinden birisi olan Soma katliamı ile ilgili olarak, ilgili kurumlar daha herhangi bir araştırma-inceleme yapmadan dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız söz konusu olayın trafo patlaması nedeniyle gerçekleştiği açıklaması yapmış, bu haber de yazılı ve görsel medyada geniş bir şekilde yer almıştır. Ancak olayın trafodan kaynaklanmadığı gerek EMO yetkilileri gerekse de Bakanlık yetkililerinin incelemeleri sonucu ortaya çıkmıştır. İşletmenin kâr hırsı, denetimsizlik, iş güvenliği önlemlerinin alınmaması, madenlerde elektriksel güvenlik konularının hiçbirini gündemine almayan aynı zamanda Elektrik Mühendisi de olan Bakan "kamuoyunu yanıltıcı açıklamalar" ve "yanıltıcı yönlendirme yaptığı" gerekçesiyle 6 ay meslekten men edilmiştir.

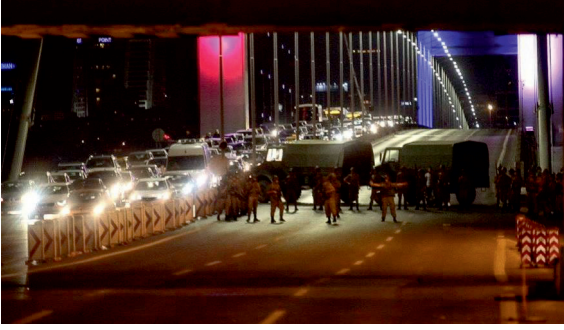

GAR KATLIAMI

Ve yine Türkiye tarihinin en büyük terör saldırılarından birisi olan Gar Katliamında 10 Ekim 2015'te "Emek, Barış, Demokrasi" isteyen, eşitsizliğe, adaletsizliğe, hukuksuzluğa, sömürüye inat, insanca yaşamak için, bir arada, barış içinde yaşayabilmek için buluşan binlerce insan, binlerce umut kana bulandı. Ve hiçbir şey eskisi gibi olmadı, olamayacak... Hayatta kalanlar kayıplarının yasını tutarken, bir yandan da hayatta kalmanın mahcubiyetini yaşadılar/yaşıyorlar. Ama yaşam devam ediyordu, eşitsizlik adaletsizlik hiç olmadığından daha çok etki ediyordu halkların üzerinde.

DARBE

Ancak bitmiyordu, devamında 15 Temmuz 2016'da yaşanan kanlı darbe girişimi toplumun tüm kesimleri üzerinde ağır ve tahribatı derin yaralar açtı. TMMOB "Ne Darbe Ne Dikta, Yaşasın Bağımsız Demokratik

Türkiye” diyerek ülkenin halktan, emekten, barıştan ve demokrasiden yana güçleriyle birlikte mücadeleye devam edeceğini ifade etti. Yüzlerce insan yaşamını yitirdi, binlerce insan KHK’larla işinden, aşından oldu. Sesini çıkarmak isteyenler hemen yaftalandı, tutuklandı. 2017 yılına gelindiğinde ise ülke gündeminde Anayasa referandumu vardı. TMMOB, referandum ile önerilen yönetim şeklinin Cumhurbaşkanı’nın daha fazla yetki ile donatılacağı, denetim mekanizmalarının zayıflayacağı, meslek odalarının ve diğer demokratik kitle örgütlerinin bağımsızlıklarını tehdit edeceği, bu durumun da Odaların mesleki denetim ve toplumsal sorumluluk gibi işlevlerini yerine getirmesini zorlaştıracığı söylemleri ile diğer toplumsal kesimlerle birlikte referandumda HAYIR oyu kullanılması yönünde çağrılar ve geniş kampanyalar yürüttü. Ancak 2017 Anayasa referandumu ile de ülkede rejim değişti ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’yle de her kesimde olduğu gibi, meslek odalarının bağımsızlıkları, toplumsal sorumlulukları ve örgütlenme hakları konusunda ciddi yapısal dönüşümler yaşandı.

PANDEMI

Yazıyı yazarken ne çok şey olmuş derken, Türkiye’nin en’lerinden dünyanın en’lerini de yaşamış olduğumuz gerçeği geldi bir an aklıma. Pandemi... 2020 yılı başlarında yaşanan pandemi süreci tüm dünya gibi ülkemizde de hem sağlık hem çalışma hem de toplumsal yaşamın dönüşümü açısından büyük bir deneyimdi desek sanırım yanlış bir şey söylemiş olmayız. Kamusal sağlık sisteminin ne kadar önemli olduğu, bilimsel altyapının erişiminin temel bir insan hakkı olduğu, ilaca, aşıya, teste hatta maskeye erişimin bile sınıfsal olduğu gerçeğiyle dünya halkları yüzleşti. Kaderine terkedilen yoksul halklar, çalışma yaşamından koparılan emekçiler hayatta kalma mücadelesi verirken bir yandan da alternatif yaşam biçimlerini deneyimlediler.

Uzaktan çalışma, hibrit çalışma işverenlere geniş bir olanak sağlarken “her şey sizin sağlığınız için” söylemleri ile aslında emekçiler gene kapitalizmin kendileri için hazırladığı sınırlara hapsolmek zorunda kaldılar.

31 Mart 2015 tarihinde meydana gelen elektrik kesintisi Kıta Avrupası sisteminde, son 15 yılın üçüncü önemli arızası olmuştur. 8-10 saat süresiyle elektrik kesintisi yaşanmış, ülke karanlığa bürünmüştü hatırlarsanız. Dönemin iletim şirketinin genel müdürü, konuyu “arkadaşlar risk almışlar” diyerek geçiştirmeye çalışmış ancak işin aslının öyle olmadığı daha sonra ortaya çıkmıştı. Avrupa Elektrik İletim Ağı (ENTSO-E) Türkiye Proje Grubu ve

Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) tarafından ortaklaşa olarak hazırlanan “31 Mart Sistem Çökmesi Raporu”na bakıldığında olayın teknik gerekçeleri açıklanmış, ama işin ekonomi politikası es geçilmişti. Denetimsizliğin, özelleştirmelerin, liyakatsiz kadrolaşmanın, serbest piyasanın etkilerinden bu raporda bahsedilmemişti. Bizim ülkemizde nedense elektrik kesintileri doğal afetlerden, fırtınalardan, iklim koşullarından yaşanır... Bizim ülkemizde iş kazaları nedense elektrik trafosundan yaşanır... Bizim ülkemizde yangınlar nedense elektrik kaynaklıdır... Bizim ülkemizde afet anında haberleşme kesintiye uğradığında nedense hazırlıklı değilizdir... Bizim ülkemizde orman yangınları çıktığında nedense yeterli söndürme sistemlerimiz yoktur... Bizim ülkemizde asansör kazaları nedense kendiliğinden olur... Bizim ülkemizde nedense trafoya kediler girer... Bizim ülkemizde nedense binalar kendiliğinden çöker... Daha fazla uzatıp içinizi bunaltmayacağım. Saydığımız her şey doğrudan ve dolaylı olarak bizim meslek alanımızdır. TMMOB ve EMO 70 yıldır, bilimsel gerçeklerle ve toplumsal gerçekliğimizle örtüşen sözünü söylemiştir. Ve söylemeye devam edecektir. Mühendislik mesleğinin öyle birilerinin dediği gibi “kader”, “kıytırık imza” ve “bunlar istemezüküküler” diyerek itibarsızlaştırılmasına müsaade etmeyecektir. Her zamankinden daha çok birbirimize ve örgütümüze ihtiyacımız var, bizler bu örgütün bayrağının dalgalanması için her yerde, her zaman var olacağız.

Teknolojinin baş döndüren hızlı seyri, mühendislik ve toplumsal olaylardaki etkisini en çok bu dönemde hissettirdi. Yapay zekâ teknolojilerindeki gelişmeler hem meslek alanını ciddi ölçüde belirleyen bir pozisyona dönüştü. Bir yapay zekâ uygulamasında üretilmiş içerik, o yıllarda TMMOB ve EMO özelinde gündeme nasıl bakıldığını özetler olması açısından yazı metnine eklenmiştir. Ben demiyorum, yapay zekâ diyor :)

“2011-2020 yılları arasında, TMMOB, EMO ve diğer meslek odaları, Türkiye ve dünya gündeminde önemli yer tutan sosyal, ekonomik ve çevresel olaylara karşı aktif bir tutum sergilemişlerdir. Hem mühendislik alanındaki teknik sorunlar hem de toplumsal sorumluluklar doğrultusunda birçok proje ve açıklama yapılmış, ülkedeki gelişmelere müdahil olmuşlardır. Aynı zamanda, küresel çevre sorunları, dijitalleşme ve yenilenebilir enerji gibi başlıklarda mühendislik ve teknoloji alanlarında çözüm önerileri geliştirmişlerdir.”

